

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXXXIII. Pauper impensis divitis disertus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

rum hæres, quicquid habui, quicquid servavi, quicquid longæ frugalitatis superfuit. Accessissent huic testamento subitæ opes, idem erat. Neque ego nunc divitias peto: paupertate confuevi, frugaliter vivere scio, nulla mihi gravis necessitas est. Illum illum titulum amplector omnium bonorum. Si quid inferi sentiunt, cognosce animum meum, sicut voluisti, tibi vixi, tibi moriturus fui, nulli alii in hoc pectore locus fuit. Hoc te omnium bonorum meorum hæredem instituit. Post hoc testamentum dicat aliquis se mereri.

CCCXXXIII.

Pauper impensis divitis disertus.

PATRONUM OPTARE LICEAT. INGRATI SIT ACTIO. Adolescentem dives pauperem impensis suis in Athenas misit. rediit ille disertus. Detulit divitem quidam reum proditionis, & optavit patronum pauperem illum, qui divitis impensis profecerat. Egit pauper: non tenuit. Accusatur à divite ingrati.

S E R M O.

Intelligitis huic adolescenti cum summo respectu divitis agendum, ita demum enim videbitur id quod fecit, necessitate fecisse, si de illa queretur. ³ Et in totum hoc servare in omnibus controversiis, que ingrati lege continentur, debemus, ut hi, qui rei sunt, in ipsa actione ingrati non sint. Raro valde intervenient controversiæ, in quibus hoc queratur, an is, qui ingrati reus est, acceperit beneficium. Pleræque (sicut hæc) divertunt eo, ut quæstiones habeant, An quisquis acceperit beneficium, & non reddiderit, ingratus sit: an omnia

¹ Quicquid longæ frugalitatis superfuit.] Lege, frugalitati. Idem.

² Impensis suis in Athenas misit.] Excidit vox. Scribe: in studia Athenas misit: Ut apud Vellejum lib. 2. Cæsar Apolloniam eum (Octavium) in studia miserat Idem.

³ Et in totum hoc servare in omnibus controversiis.] Eadem fere verba apud eundem Quintilianum lib. 7. cap. 5. Ingrati quoque qualiratis actio est: in quo

genere queritur, an is cum quo agitur, acceperit beneficium: quod raro negandum est. ingratus enim est qui negat. An quantum acceperit, reddiderit: an protinus qui non reddiderit (ita enim legendum est) ingratus sit: an id quod exigebatur, debuerit: quo animo sit. Quæ omnia hîc præcepta adeo servantur, ut nullus jam negaturus sit meo iudicio, has declamationes illius Quintiliani esse. *Ærodius.*

an omnia quaecunque exigebantur, prestare debuerit: an potuerit. Gulosus figurarum ducet has species, ut hic pauper imputet diviti, tanquam pravaricatus sit. Id autem si intellexerint iudices, vel propter hoc illum damnabunt, quod pravaricatus: vel propter hoc, quod hodie certe, ubi patronus non optatur, accusat illum quem vult videri pravaricatione dimissum. Ergo quod ad meum consilium pertinet, hic invitus egit: ea qua dicenda accepit, pertulit.

DECLAMATIO.

Est videlicet, iudices, hoc quoque in potestate fortunæ, ut in contrarium bona ipsa convertat. Maximum me à divite accepisse beneficium, quod mihi consummare studia contigerat, quis negaverit? cum interim maximorum mihi malorum causam hoc ipsum attulit, quod videbar disertus. Adeo ut si mihi exuere hanc partem persuasionis liceret, amputare vocem, & velut omnem usum loquendi perdidisse malueram, quam cum homine de me optime merito jam bis confisterem: & prioris tamen iudicii manifesta excusatio erat: iussus loquebar, hodie quem modum teneam actionis, quibus vocibus optime (ut jam sæpe dixi) de merito satisfaciam, reperire non possum. Vera sunt enim illa quæ dixit.

NARRATIO.

Pauper ego natus, & contra facultatum rationem mearum, infelicis hujus eloquentiæ studiosus, hujus liberalitate, hujus opibus peregrina studia, clarissima exempla, otium, quo plurimum studiis confertur, sum consecutus: utinam non usque ad invidiam. Nam mihi cogitanti, cur integerrimum virum, optimum civem, calumniator ille proditoris reum fecerit, nihil succurrit aliud, quod fecutus sit, quam ut ego agerem. Habebat enim jus optandi patronum, & hanc leges dederant potestatem: & forsitan quærebat etiam contra absolutionem innocentis rei hunc

colorem,

[Malueram quam cum homine.] Scribe: maluerim, quam cum homine de me optime merito jam bis confistere. Gron.

colorem, ut videretur ideo dimissus, quia ego egissem. Hoc ei certe non contigit. Reum offendi, non me hercule supervacua asperitate verborum (ab hac ego enim me, quatenus fides agendi permiserat, ¹ abstinuisse animum confiteor) sed perferenda fuerunt mandata falsa, verum criminosa: conficta, verum invidiæ tamen plena. Quod si quid esse in ratione dicendi videtur, si quis me infestam attulisse credit orationem, accedit hoc quoque gloriæ optimi civis, quod me accusante absolutus est. Ingrati reus sum. De prima parte causæ, iudices, non faciam controversiam, neque fas est. Accepi beneficium, quantum maximum dare parentes liberis possunt. Non enim si fortuna infelicissima ad hoc officia studiis meis dedit, non tamen ista animo præstantis æstimanda sunt. Accepi pecuniam, votum, ² spem futuram in posterum vitæ, infeliciter, etiam si mihi hic defendendus fuisset. Accepi beneficium, ne illud quidem inficiabor, non reddidi. Non tamen continuo sequitur, ut ingrati lege teneatur, qui acceptum beneficium nondum pensaverit, alioqui nemo est qui non calumniæ genus possit incidere. Nam ut huiusmodi omittam tempora, statim certe, ut accepit beneficium, accusari potest: nondum enim reddidit. ³ Quod si non continuo ingratus est, quia paria non fecit: superest, ut illa nobis intuenda sint, an omnia præstari iis, qui beneficium dederint, oporteat: an id, de quo cognoscitis, præstari oportuerit: ac postremo, an potuerit. Non omnia esse præstanda etiam parentibus dico: alioqui nihil est periculosius acceptis beneficiis, si in omnem nos alligant servitutem. nam etiam scelerum, si ita videatur his, qui nos meritis obligavere, afferunt

¹ Abstinuisse animum confiteor.] For-
te, abstinuisse nimium, Idem.

² Spem futuram in posterum vitæ.]
Lege, futurae. Idem.

³ Quod si non continuo ingratus, quia
paria non fecit.] Aristot. lib. 8. de mori-
bus. Exigit (inquit) amicitia non quan-

tum debetur, sed quantum præstari po-
test. Neque enim semper id fieri possit,
ut erga Deos & parentes, quibus nemo
parem unquam retulerit gratiam: & ta-
men qui quoad ejus fieri potest observat
eos & colit, is vir bonus & gratus ha-
bendus est, &c. *Erodianus.*

afferunt necessitatem. Quapropter illa in confesso erunt, neque facturum aliquid adversus rempublicam ex voluntate ejus, à quo beneficium acceperit, eum qui acceperit: neque impium erga parentes necessitate tali futurum, neque inhonestum, neque ea, quæ fieri non poterunt, præstaturum. Quod si luce ipsa, judices, clarius est, jam intueamur, an hoc, quod me præstare debuisse dicit, præstari oportuerit. Fortior sic ageret. ¹ Advocationem negare contra reum proditoris non debui. Oportebat non deesse legibus vocem, oportebat esse aliquem qui in summis reipublicæ, ut tum videbatur, periculis excuteret veritatem. Dicebatur proditor aliquis: clamabat delator, si mihi vox esset, si quid eloquentiæ natura tribuisset, jam vobis ostendissem, quæ cum hoste commercia, quod discrimen totius reipublicæ, quam hæc omnia, quæ in conspectu sunt, in ultimo periculo essent. ² Hicine eum, qui accusari posse videbatur, tacere oporteret? Mihi aliter agendum est. Ego utilitatibus publicis contra stetissem: ³ ego vero hæc omnia supra me maluissem, quam tanta merita asperiore ulla voce violare: sed necessitati quid faciam? Delator jus habet. contra omnem meam deprecationem publica auctoritas nititur. ⁴ Conscientia mehercule facere hoc viderer: ac timuisse, ne si illi causæ vox contigisset,

¹ Advocationem negare contra reum proditoris.] Cicero pro Sylla, Intelligebat hanc nobis à majoribus esse traditam disciplinam, ut nullius amicitia ad propulsanda pericula impediremur. Idem.

² Hicine eum, qui accusari.] Ærodius: Hic me eum. Potius: Hicine eum, qui accusare posse videbatur, tacere oporteret? Gronovius.

³ Ego vero hæc omnia supra me maluissem.] Ærodius, supra me esse maluissem: aliis tribuit suppressere. Scribendum: Ego vero hæc omnia suppressi maluissem. Idem.

⁴ Conscientiâ mehercule fecisse.] Hoc est, Delator ille & accusator, hoc conscientiam suam qui calumniose accusaret, fecisse videtur ut ex lege, qua patroni in capitalibus causis ab accusatore desiderantur, me disertum & eloquentem à Prætoribus aut Proconsulibus posceret: ideoque timuisse, ne si divitis causæ & defensionis vox mea aut cujusdam alterius oratoris eloquentissimi & solertissimi contigisset, detegeretur ac prodiret in medium calumniosa & temeraria ejus accusatio. Quod tamen me accusante accidit: quare lator & gratulor. Ærodius.

gisset, in medium scelera prodirent. Ego vero suscepi causam, nec timui ne vincerer. Non igitur objicere debes mihi, in quod coactus sum, illa quæ fuerunt in mea potestate si deprehendisti, ostende: si vultus infestus, si vox incitator, si quid ultra necessitatem, neque ista ego imputo. Non enim poteram, neque erat adversus innocentiam tuam ingenio locus. Itaque discessi à iudicio lætior, quam reus ipse: & velut editis necessitate operis ad gratulationem cucurri. Nec me ei in reliquum eximo tempus, debere confiteor: da, quem defendam: da pro quo loquar. Si quid adversus illum nocentissimum delatorem invenire possumus, impera quod vis: in quantumcunque tua ista vox est.

CCCXXXIV.

Proditoris accusator ex defensore.

3 CUM DAMNATO PRODITIONIS PATRONUS EXULET. Affuit reo proditoris, absolutus est: ille petit ab absoluto pecuniam quam pactus erat: non dantem detulit reum proditoris: damnavit. Petitur in exilium.

DECLAMATIO.

CUM DAMNATO PRODITIONIS ET PATRONUS EXULET. Damnatum esse proditorem certum est, & hunc fuisse patronum, quo modo tamen defenditur? quo modo proditorem defendit. Hoc sic persuaserat, etiam ante experimentum, nullam esse ingenio suo malam causam. Non fui, inquit, patronus eo iudicio, quo

1 *Nec timui, ne vincerer.*] *Lege vincerem.* Significat enim certum sibi fuisse fore, ut vinceretur ob innocentiam accusati. *Gronovius.*

2 *Ad gratulationem.*] *Vet. cod. gratulationem,* quod prætermissum novimus. *Pitb.*

3 *Quintilia. lib. 5. cap. 10.* Lex est, *Qui patri proditoris reo non affuerit, exheres sit.* negat filius nisi absolutus sit.

quid signi? Lex altera, *Proditoris damnatus cum advocato exulet.* Cicero pro L. Sylla. Cæteris in causis etiam nocentes, viri boni si necessarii sunt, non defendendos esse non putant. In hoc crimine non solum levitatis est culpa, verum etiam contagio sceleris, si defendas eum, quem obstrictum esse patriæ suspicere. *Ærodius.*